

บทที่ 3

การศึกษาเปรียบเทียบความมุ่งหวังของบิดาเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร
โดยพิจารณาจากปัจจัยด้านประชากร

การนำเอาปัจจัยทางประชากร อันได้แก่ อายุ จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ ความต้องการบุตรเพิ่ม และประสิทธิภาพในการย้ายถิ่นของบิดาที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองและชนบทมาศึกษาเปรียบเทียบกันเพื่อจะศึกษาว่า บิดาที่มีลักษณะทางประชากรดังกล่าวที่เหมือนกันหรือแตกต่างกัน หากแต่อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันคือ เขตเมืองและเขตชนบท จะมีแนวความคิดในเรื่องการศึกษาของบุตรแตกต่างกันหรือไม่ โดยมีแนวความคิดที่สำคัญเป็นแนวทางในการศึกษาว่า "บิดาในกลุ่มอายุเดียวกัน หรือมีจำนวนบุตรเท่า ๆ กัน หรือมีความต้องการบุตรเพิ่มเหมือนกัน หรือมีประสิทธิภาพในการย้ายถิ่นอย่างเดียวกัน แต่อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน คือเขตเมืองและเขตชนบท น่าจะมีทัศนคติและความมุ่งหวังในด้านการศึกษาของบุตรแตกต่างกันควย"

1. อายุของบิดา

ความแตกต่างกันในระดับอายุซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบทางประชากรที่สำคัญประการหนึ่งนั้นน่าจะมีอิทธิพลต่อความมุ่งหวังของบิดาเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรควย ทั้งนี้เพราะทัศนคติของคนมีโอกาสนั้นแปรไปตามระดับอายุและประสิทธิภาพในชีวิตที่ไ้รับเพิ่มขึ้น บุคคลที่สูงอายุจึงมักจะเป็นผู้ที่ถูกยอมรับว่าเป็นผู้มีประสบการณ์มากกว่าคนในวัยหนุ่ม สำหรับคนในวัยเดียวกันก็น่าจะมีความคิดเห็นและทัศนคติเป็นไปในทำนองเดียวกัน แต่ตามความเป็นจริงแล้วแต่ละบุคคลไม่สามารถที่จะรับรู้สิ่งต่าง ๆ ได้เท่ากัน ทั้งนี้เพราะปัจจัยต่าง ๆ เช่น โอกาสในการเรียนรู้ สภาพแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่ทำให้ความคิดเห็นของคนแตกต่างกันไป

จึงทำให้เป็นที่น่าสนใจว่า บิดาที่อายุรุ่นเดียวกันแต่อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน จะมีความมุ่งหวังในเรื่องการศึกษาของบุตร เหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แบ่งกลุ่มอายุของบิดาออกเป็น 3 กลุ่มคือ บิดาในวัย ระหว่าง 15 - 29 ปี, 30 - 49 ปี และตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป

ผลจากการศึกษาดังปรากฏในตารางที่ 6 พบว่า บิดาที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง ในทุกกลุ่มอายุเมื่อเทียบกับบิดาที่อยู่ในกลุ่มอายุเดียวกัน จะมีความมุ่งหวังในด้านการศึกษาของบุตรสูงกว่า ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาระดับมัธยมขึ้นไปหรือเท่าที่บุตรจะสามารถเรียนได้ กล่าวคือ บิดาที่อยู่ในเขตเมืองในกลุ่มอายุ 15 - 29 ปี มีความมุ่งหวังให้บุตรของตนได้เรียนจนถึงชั้นมัธยมเป็นจำนวนถึงร้อยละ 50 ในขณะที่บิดาในกลุ่มอายุเดียวกันนี้แต่อาศัยอยู่ในเขตชนบทไม่ปรากฏว่าได้แสดงความมุ่งหวังจะให้บุตรของตนเรียนถึงชั้นมัธยม แต่มีคำตอบว่าต้องการให้บุตรเรียนจบแค่ชั้นประถมมีจำนวนถึงร้อยละ 83.3 เหตุผลที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะความแตกต่างกันในความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมของบิดาในระหว่างสองกลุ่ม คนที่อยู่ในเขตเมืองนั้นเป็นธรรมดาที่จะแลเห็นความสำคัญของการศึกษา ซึ่งจะเป็นบันไดก้าวไปสู่ความสำเร็จในการแข่งขันกันด้านการศึกษา ซึ่งต้องการคนที่มีคุณภาพทางด้านการศึกษาสูง จึงตรงกันข้ามกับชนบทซึ่งคุณภาพและความต้องการด้านการศึกษายังไม่มีความพร้อมเท่าที่ควร ประกอบอาชีพพวกนี้ เพราะจากสภาพที่เป็นมาในอดีตการประกอบอาชีพในชนบทก็อาศัยแรงงานและความขยันขันแข็งเป็นพื้นฐานเท่านั้น คนวัยหนุ่มในชนบทอาจจะยังไม่รู้ซึ่งถึงความยากลำบากในการประกอบอาชีพทางการเกษตรซึ่งอาจจะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต อันเป็นผลเนื่องมาจากปัจจัยหลายอย่าง ซึ่งในเรื่องนี้ก็มีเหตุผลสนับสนุนจากข้อมูลในตารางเดียวกันนี้ ปรากฏว่าบิดาในกลุ่มอายุที่สูงขึ้นกว่ากลุ่มอายุ 15 - 29 ปี มีความมุ่งหวังในด้านการศึกษาของบุตรของคนสูงขึ้นไปกว่าจนเห็นได้ชัดคือ ในกลุ่มบิดาในเขตชนบทอายุ 30 - 49 ปี และ 50 ปีขึ้นไป มีความมุ่งหวังให้บุตรของตนได้เรียนจนถึงชั้นมัธยมร้อยละ 30.8 และ 23.7 ตามลำดับ สำหรับในเขตเมืองนั้นไม่เป็นของน่าแปลกที่ปรากฏว่าข้อมูลอันเดียวกันนี้ได้แสดงว่า ใน

กลุ่มอายุของบิดาที่มากขึ้นนั้นจะมีความมุ่งหวังในการศึกษาของบุตรสูงขึ้นไปด้วย กล่าวคือ ในกลุ่มบิดาที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองที่มีอายุ 30 - 49 ปี ต้องการให้บุตรเรียนถึงชั้นมัธยมร้อยละ 48.1 และในกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป ต้องการให้บุตรเรียนถึงชั้นมัธยม ร้อยละ 37.8

สำหรับความมุ่งหวังที่จะให้บุตรเรียนเท่าที่สามารถนั้น ก็พบความแตกต่างในระหว่างทัศนคติของบิดาในเขตเมืองกับบิดาในเขตชนบทคือ กลุ่มบิดาในเขตเมืองอายุ 30-49 ปี และ 50 ปีขึ้นไป มีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนเท่าที่บุตรจะสามารถร้อยละ 28.6 และ 34.4 ส่วนบิดาที่อาศัยในเขตชนบทกลุ่มอายุ 30-49 ปี และ 50 ปีขึ้นไป มีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนเท่าที่สามารถร้อยละ 6.9 และ 6.6 ทั้งนี้เพราะบิดาในเขตเมืองมักจะเปิดโอกาสและให้อิสระแก่บุตรในการเลือกเรียนได้ตามที่บุตรต้องการตามสังคมสมัยใหม่มากกว่าบิดาในเขตชนบท เมื่อพิจารณากลุ่มอายุของบิดาในแต่ละเขตพบว่าในเขตเมือง ความมุ่งหวังของบิดาที่จะให้บุตรเรียนจนชั้นมัธยมศึกษาขึ้นไปจะมีอัตราส่วนร้อยละลดลงตามอายุของบิดากล่าวคือ บิดากลุ่มอายุ 15-29 ปีจะต้องการให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 50.0 บิดากลุ่มอายุ 30-49 ปีและบิดากลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป ต้องการให้บุตรเรียน จบระดับนี้ร้อยละ 48.1 และ 37.8 ตามลำดับ และบิดากลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไปจะมีความ ต้องการให้บุตรเรียนตามความสามารถของบุตรมากกว่าบิดากลุ่มอายุ 30-49 ปี คือร้อยละ 34.4 และร้อยละ 28.6 ตามลำดับ สำหรับความมุ่งหวังในระดับประถมศึกษาชั้นนั้น พบจะไม่แตกต่างกันเลยคือ บิดากลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไปต้องการให้บุตรเรียนระดับนี้ร้อยละ 6.7 และบิดากลุ่มอายุ 30-49 ปีต้องการให้บุตรเรียนระดับนี้ร้อยละ 6.3

สำหรับในเขตชนบทพบว่า บิดากลุ่มอายุ 30-49 ปีจะมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปในอัตราร้อยละที่สูงกว่าบิดากลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป คือ ร้อยละ 30.8 และร้อยละ 23.7 ตามลำดับ ความมุ่งหวังให้บุตรเรียนระดับเท่าที่สามารถของ บิดากลุ่มอายุ 30-49 ปีและกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป ไม่มีความแตกต่างกัน คือ ร้อยละ 6.9 และ 6.6 ตามลำดับ และพบว่าบิดาที่ต้องการให้บุตรเรียนในระดับประถมศึกษาจะมีอัตราร้อยละที่ลดลงตามระดับอายุของบิดา กล่าวคือ บิดาในกลุ่มอายุ 15-29 ปี ต้องการให้บุตรเรียนจบชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 83.3 ขณะที่บิดากลุ่มอายุ 30-49 ปี

ตารางที่ 6 อัตราส่วนร้อยละของความมุ่งหวังของบิดาเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร จำแนกตามอายุของบิดา

อายุของบิดา	ความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร					รวม
	ประถม ศึกษา	มัธยม ศึกษา ขึ้นไป	เท่าที่ สามารถ	อื่น ๆ	ไม่ทราบ ไม่ตอบ	
<u>เมือง</u>						
15 - 29	* ก	50.0	* ก	* ก	* ก	2.6 (14)
30 - 49	6.3	48.1	28.6	14.9	2.1	80.5 (430)
50 ปีขึ้นไป	6.7	37.8	34.4	16.7	* ก	16.9 (90)
รวม	6.4 (34)	46.4 (248)	29.2 (156)	15.4 (82)	2.6 (14)	100.0 (534)
<u>ชนบท</u>						
15 - 29	83.3	0	0	0	* ก	1.8 (6)
30 - 49	58.1	30.8	6.9	3.8	* ก	76.0 (260)
50 ปีขึ้นไป	55.3	23.7	6.6	10.5	* ก	22.2 (76)
รวม	57.9 (198)	28.6 (98)	6.7 (23)	5.3 (18)	1.5 (5)	100.0 (342)

* ก = ตัวอย่างมีน้อยกว่า 5 ราย

และ 50 ปีขึ้นไป ต้องการให้บุตรเรียนระดับนี้ร้อยละ 58.1 และ 55.3 ตามลำดับ

จะเห็นได้ว่าบิดาในกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไปที่อาศัยในเขตเมืองและชนบทจะมีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับสูงน้อยกว่าบิดากลุ่มอายุ 15 - 29 ปีและกลุ่มอายุ 30 - 49 ปี ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากระดับการศึกษาของบิดาในวัยสูงอายุ เพราะการให้การศึกษาแก่ประชาชนของประเทศในสมัยก่อนไม่แพร่หลายและไม่บังคับ หรืออาจเป็นเพราะสมัยก่อนยังไม่มีการแข่งขันกันในด้านอาชีพเท่าสมัยนี้ก็ได้ จึงทำให้บิดาส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้รับการศึกษาหรือมีการศึกษาในระดับต่ำมาก ทำให้ความคิดทางด้านการศึกษาของบุตรไม่ก้าวหน้าเท่าคนหนุ่ม แต่สำหรับคนในเขตชนบทคนสูงอายุจะต้องการให้บุตรเรียนในระดับประถมศึกษาสูงกว่าบิดาในกลุ่มอายุอื่น ๆ ทั้งนี้จะเป็นเพราะประสบการณ์ในชีวิตของบิดาสูงอายุ ซึ่งได้พบเห็นว่าการศึกษาอาจจะช่วยให้มีความก้าวหน้ามากขึ้น ดังนั้นจึงมีความคิดว่าถ้าบุตรได้มีโอกาสเรียนมากขึ้นก็จะมีโอกาสในการทำมาหาเลี้ยงชีพได้ดีกว่า

2. จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่

จำนวนบุตรที่มีอยู่เป็นปัจจัยอีกประการหนึ่งที่น่าจะมีอิทธิพลต่อความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรด้วย ครอบครัวใดที่มีบุตรมากโอกาสในการที่บุตรจะได้เรียนในระดับสูงก็ย่อมลดลง ทั้งนี้เพราะการศึกษาจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก แต่จำนวนบุตรของแต่ละครอบครัวจะขึ้นกับปัจจัยหลายประการ ประการหนึ่งคืออาชีพ การศึกษาของ ดร. ศักดิ์ ผาสุขนิรันตร์ ในเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีบุตรของหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นข้าราชการและชาวนา ปรากฏว่าข้าราชการมีความโน้มเอียงในทางมีบุตรจำนวนน้อย แต่ชาวนามีความโน้มเอียงในทางมีบุตรมาก¹ และปรากฏว่า

¹ดร. ศักดิ์ ผาสุขนิรันตร์, "การสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีบุตรของหัวหน้าครอบครัวที่เป็นข้าราชการและผู้ประกอบอาชีพทางเกษตร," ในการสัมมนาทางวิชาการแห่งชาติ เรื่องประชากรของประเทศ ครั้งที่ 1, (พระนคร : กองวิจัยสังคมศาสตร์ สภาวิจัยแห่งชาติ, 2516) หน้า 275 - 286.

กลุ่มข้าราชการได้แสดงความรู้สึกลงในทางเป็นห่วงเรื่องการศึกษาของบุตรในอนาคตมากกว่าเหตุผลอื่น¹ ในขณะที่ชาวบางคนยังมีความคิดว่าการมีลูกมากนั้นจะช่วยในทางทำมาหากินต่อไปในทางอาชีพเกษตรกรรมซึ่งไม่ต้องใช้ความรู้ในห้องเรียนมากนัก ซึ่งเป็นเรื่องความแตกต่างของจำนวนบุตรที่มีอยู่ ในขณะที่เดียวกันถ้าบิดามีจำนวนบุตรเท่า ๆ กัน ความคิดของเขาจะเป็นอย่างไร ดังนั้นจึงศึกษาดูว่าบิดาที่มีจำนวนบุตรอยู่ในขนาดที่เท่า ๆ กัน แต่อาศัยอยู่ในท้องที่ที่ต่างกันจะมีความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรอย่างไร

จากตารางที่ 7 พบว่า เมื่อพิจารณาตามเขตที่อยู่อาศัยที่แตกต่างกัน บิดาในเขตเมืองจะมุ่งหวังให้บุตรศึกษาในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปในอัตราร้อยละที่สูงกว่าบิดาในเขตชนบท คือบิดาที่มีบุตร 1 - 3 คนที่มุ่งหวังให้บุตรเรียนระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปร้อยละ 52.0 ในเขตเมือง และร้อยละ 32.4 ในเขตชนบท บิดาที่มุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 5.7 ในเขตเมือง ร้อยละ 57.4 ในเขตชนบท

บิดาที่มีบุตร 4 - 6 คนที่มุ่งหวังให้บุตรเรียนระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป ร้อยละ 51.6 ในเขตเมือง และร้อยละ 27.7 ในเขตชนบท บิดาที่มุ่งหวังให้บุตรเรียนระดับประถมศึกษา ร้อยละ 4.1 ในเขตเมือง และร้อยละ 60.4 ในเขตชนบท ส่วนบิดาที่มีบุตร 7 คนขึ้นไปมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป ร้อยละ 33.3 ในเขตเมือง และร้อยละ 28.7 ในเขตชนบท บิดาที่มุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 11.4 ในเขตเมือง และร้อยละ 51.7 ในเขตชนบท

การที่บิดาที่อาศัยในเขตเมืองและชนบทมีความมุ่งหวังในระดับที่แตกต่างกัน น่าจะเป็นเพราะบิดาเห็นว่าการมีลูกมากทำให้โอกาสในการส่งเสียบุตรน้อยลงหรือมีจำกัดขึ้น จึงเป็นการจำเป็นอยู่เองที่ความมุ่งหวังของบิดาอาจมีการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากมีปัจจัยในด้านฐานะทางการเงิน เข้ามามีส่วนคือการจำกัดในการใช้จ่ายเงิน

¹ คร.ศักดิ์ นาสุณิรันดร เรื่องเดียวกัน หน้า 281 - 298

ที่มีอยู่สำหรับคนหรือบุตรที่มากขึ้น ซึ่งบิดาในเขตเมืองจะเห็นความจริงข้อนี้และมีความต้องการมีบุตรน้อยกว่าบิดาในเขตชนบท ซึ่งบิดาในเขตชนบทก็อาจมองเห็นความจริงข้อนี้เช่นกัน แต่ไม่สามารถควบคุมจำนวนบุตรได้ เนื่องจากขาดการศึกษาและการวางแผนครอบครัวในชนบทไม่แพร่หลายนัก ทำให้บิดาในชนบทยังคงมีบุตรจำนวนมากอยู่ และทำให้ความมุ่งหวังให้บุตรศึกษาจึงไม่สูงนัก

เมื่อศึกษาจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ของเขตเปรียบเทียบทั้งสอง พบว่าบิดาทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทจะมีความมุ่งหวังเรื่องการศึกษาของบุตรในอัตราร้อยละที่ลดลงตามจำนวนบุตรที่เพิ่มขึ้น คือบิดาที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองมีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป ร้อยละ 52.0, 51.6 และ 33.3 ในกลุ่มบิดาที่มีบุตร 1 - 3 คน, 4 - 6 คน และ 7 คนขึ้นไปตามลำดับ สำหรับบิดาที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทจะมีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษาหรือสูงกว่านี้ ร้อยละ 33.4, 27.7 และ 28.7 ในกลุ่มบิดาที่มีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนระดับประถมศึกษา ร้อยละ 57.4, 60.4 และ 51.7 ในกลุ่มบิดาที่มีบุตร 1 - 3 คน, 4 - 6 คน และ 7 คนขึ้นไปตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะการเลี้ยงดูบุตรและการให้การศึกษาแก่บุตรต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก บิดาที่มีบุตรน้อยมีโอกาสที่จะส่งเสียให้บุตรเรียนได้ในระดับสูงได้มากกว่าบิดาที่มีบุตรมาก

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 อัตราส่วนร้อยละของความมุ่งหวังของบิดาเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร จำแนกตามจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่

จำนวนที่มีชีวิตอยู่	ความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร					รวม
	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา ขึ้นไป	เท่าที่ สามารถ	อื่น ๆ	ไม่ทราบ ไม่ตอบ	
เขตเมือง						
ไม่มีบุตร	0	*ก	*ก	*ก	0	1.0 (5)
มี 1 - 3 คน	5.7	52.0	30.1	9.8	*ก	24.8 (123)
มี 4 - 6 คน	4.1	51.4	26.6	15.2	2.5	49.2 (244)
มี 7 คนขึ้นไป	11.4	33.3	32.5	19.5	*ก	24.8 (123)
ไม่ทราบ, ไม่ตอบ	*ก	0	0	0	0	.2 (1)
รวม	6.5 (32)	47.2 (234)	28.8 (143)	14.9 (74)	2.6 (13)	100.0 (496)
เขตชนบท						
ไม่มีบุตร	*ก	0	0	0	0	1.2 (4)
มี 1 - 3 คน	57.4	32.4	*ก	*ก	*ก	20.1 (68)
มี 4 - 6 คน	60.4	27.8	7.6	*ก	*ก	42.6 (144)
มี 7 คนขึ้นไป	51.7	28.7	8.0	9.2	*ก	25.7 (87)
ไม่ทราบ, ไม่ตอบ	62.9	22.8	*ก	*ก	0	10.4 (35)
รวม	58.3 (197)	28.1 (95)	7.1 (24)	5.0 (17)	1.5 (5)	100.0 (338)

*ก = ตัวอย่างน้อยกว่า 5 ราย

จากที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ของบิดาได้เข้ามามีอิทธิพลต่อความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท โดยปรากฏว่าบิดาที่มีบุตรจำนวนน้อยจะมีระดับความมุ่งหวังให้บุตร เรียนในระดับสูงในอัตราส่วนร้อยละสูงกว่าบิดาที่มีบุตรจำนวนมากและมีความมุ่งหวังในการศึกษาของบุตรที่มีแบบแผนคล้ายคลึงกันในระหว่างบิดาทั้งสองเขต กล่าวคือ ยังมีจำนวนบุตรมากขึ้นความมุ่งหวังของบิดาในเรื่องการศึกษาของบุตร ก็มีน้อยลงตามลำดับ

3. ความต้องการบุตรเพิ่ม

ความต้องการบุตรเพิ่มเป็นปัจจัยทางประชากรที่สำคัญอย่างหนึ่ง ที่น่าจะมีส่วนต่อความมุ่งหวังของบิดาเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร จากการศึกษาของ มณฑาทิพย์ เหลืองสุภรณ์¹ พบว่า หัวหน้าครัวเรือนชายและสตรีทั้งในเขตเมืองและชนบทมีแนวโน้มที่ต้องการหรือไม่ต้องการมีบุตรเพิ่มในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน คือ ไม่ต้องการมีบุตรเพิ่มมากกว่าต้องการมีบุตรเพิ่ม โดยในเขตเมืองจะมีอัตราส่วนมากกว่าในเขตชนบท ความต้องการมีบุตรเพิ่มนั้นอาจมีเหตุผลหลายประการ เช่น ต้องการบุตรไว้ช่วยเหลือ เมื่อยามชรา, ต้องการมีไว้เผื่อเหลือเผื่อขาด, ต้องการบุตรเพื่อบริการเป็นพิเศษ หรือ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹มณฑาทิพย์ เหลืองสุภรณ์, "การศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการมีบุตรเพิ่มในเขตเมืองและเขตชนบท" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาด้านสังคม บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 150.

อาจเป็นไปได้ว่าเขามีฐานะดีพอที่จะสามารถเลี้ยงดูและให้การศึกษาอย่างพอสมควร และในกรณีที่ไม่ต้องการบุตรเพิ่มนั้นก็คงมีอิทธิพลมาจากหลายประการ แต่น่าจะรวมทั้งเหตุผลที่ว่าถ้ามีบุตรเพิ่มอีกแล้วเขาจะไม่สามารถเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่บุตรที่พอสมควรได้ในกรณีจึงเป็นที่น่าสนใจว่าบิดาที่มีความต้องการบุตรเพิ่มหรือไม่ต้องการบุตรเพิ่ม แต่อาศัยอยู่ในเขตที่แตกต่างกัน คือ เขตเมือง, เขตชนบท จะมีความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรแตกต่างกันอย่างไรหรือไม่

การศึกษาครั้งนี้ (จากตารางที่ 8) พบว่า บิดาที่อาศัยในเขตเมืองและต้องการบุตรเพิ่ม จะต้องการให้บุตรเรียนจนชั้นมัธยมศึกษาขึ้นไป ร้อยละ 48.2 ขณะที่บิดาที่อาศัยในเขตชนบทจะต้องการให้บุตรเรียนจนชั้นมัธยมศึกษาขึ้นไป ร้อยละ 24.5 ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะบิดาในเขตเมืองนั้นโดยทั่วไปก็นิยมมีบุตรน้อยอยู่แล้ว สำหรับผู้ที่ต้องการมีบุตรเพิ่มอีกเพราะอาจจะเป็นผู้ที่ยังมีอายุน้อยและมีบุตรเพียง 1 หรือ 2 คน ซึ่งยังไม่เพียงพอกับความต้องการ แต่บิดาก็มีความมั่นใจในการให้การศึกษาในระดับสูงพอสมควรแก่บุตรที่เพิ่มขึ้นด้วย ส่วนบิดาในเขตชนบทส่วนใหญ่จะนิยมมีบุตรมากเพื่อช่วยงานคานเกษตรกรรม ซึ่งเป็นงานที่ไม่ต้องการอาศัยความรู้ทำให้บิดาคิดว่าไม่จำเป็นต้องส่งเสริมให้บุตรศึกษาในระดับสูงก็ได้ บิดาที่อาศัยในเขตเมืองและต้องการบุตรเพิ่มจะต้องการให้บุตรเรียนตามความสามารถร้อยละ 30.4 แต่ไม่มีบิดาที่ต้องการให้บุตรเรียนในระดับประถมศึกษาเลย ส่วนบิดาที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทที่ต้องการบุตรเพิ่มนั้นไม่ต้องการให้บุตรเรียนได้เท่าที่จะสามารถเลย แต่กลับต้องการให้บุตรเรียนในระดับประถมศึกษาถึงร้อยละ 67.3

สำหรับบิดาที่อาศัยในเขตเมืองและไม่ต้องการบุตรเพิ่ม ต้องการให้บุตรเรียนจนชั้นมัธยมศึกษาขึ้นไป ร้อยละ 48.5 ต้องการให้บุตรเรียนตามความสามารถ ร้อยละ 29.4 และต้องการให้บุตรเรียนระดับประถมศึกษา ร้อยละ 6.3 ส่วนบิดาที่อาศัยในเขตชนบทและไม่ต้องการบุตรเพิ่ม ต้องการให้บุตรเรียนจนชั้นมัธยมศึกษา ร้อยละ 29.7 ต้องการให้บุตรเรียนได้ตามความสามารถ ร้อยละ 7.7 แต่ต้องการให้บุตรเรียนในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 55.7 ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะบิดาในเขตเมืองส่วนมากเป็นผู้

ตารางที่ 8 อัตราส่วนร้อยละของความมุ่งหวังของบิดาเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร จำแนกตามความต้องการบุตรเพิ่ม

ความต้องการ บุตรเพิ่ม	ความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร					รวม
	ประถม ศึกษา	มัธยม ศึกษา ขึ้นไป	เท่าที่ สามารถ	อื่น ๆ	ไม่ทราบ ไม่ตอบ	
<u>เขตเมือง</u>						
ต้องการ	5.4	48.2	30.4	12.5	* ก	10.6 (56)
ไม่ต้องการ	6.3	48.5	29.4	13.3	2.6	81.3 (429)
ไม่แน่ใจ	* ก	21.6	29.7	37.8	* ก	7.0 (37)
ไม่ทราบ, ไม่ตอบ	* ก	* ก	0	* ก	0	1.1 (6)
รวม	6.4 (34)	46.4 (245)	29.2 (154)	15.3 (81)	2.6 (14)	100.0 (528)
<u>เขตชนบท</u>						
ต้องการ	67.3	24.5	* ก	* ก	* ก	14.3 (49)
ไม่ต้องการ	55.7	29.7	7.7	5.1	1.3	79.6 (273)
ไม่แน่ใจ	63.6	* ก	* ก	* ก	0	4.7 (16)
ไม่ทราบ, ไม่ตอบ	* ก	* ก	0	* ก	0	1.4 (5)
รวม	57.7 (198)	28.3 (97)	7.0 (24)	5.2 (18)	1.7 (6)	100.0 (343)

* ก = ตัวอย่างมีน้อยกว่า 5 ราย

ที่มีความรู้ในการวางแผนครอบครัว และสามารถกำหนดจำนวนบุตรได้ตามความต้องการ ซึ่งในกรณีนี้ เป็นที่น่าพิจารณาว่าจำนวนบุตรที่เขาประสงค์จะมีนั้นจะอยู่ในความสามารถของเขาที่พอจะส่งเสียให้เรียนในระดับสูงได้ เพื่อโอกาสในการทำงานในอนาคต สำหรับในเขตชนบทบิดาอาจจะต้องการมีบุตรจำนวนมากพอที่จะช่วยทำงานด้านเกษตรกรรม และประกอบกับการให้การศึกษาแก่บุตรแต่ละคนต้องเสียค่าใช้จ่ายมากเมื่อเทียบกับรายได้จากอาชีพทางเกษตรกรรม บิดาที่มีบุตรมากจึงมักจะไม่สามารถส่งเสริมให้บุตรเรียนได้ในชั้นสูง ๆ เพราะเป็นความจริงที่ว่าเกษตรกรของประเทศไทยส่วนใหญ่มีฐานะเป็นผู้เช่าที่ดินทำกินและมีฐานะยากจนและยังมีบุตรจำนวนมากก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูเป็นจำนวนมากขึ้นกว่า

เมื่อพิจารณาความต้องการบุตรเพิ่มในแต่ละเขตพบว่า บิดาที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองจะมีระดับความมั่งหวังไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ บิดาที่ต้องการบุตรเพิ่มต้องการให้บุตรเรียนจบชั้นมัธยมศึกษา ร้อยละ 48.2 และต้องการให้บุตรเรียนตามความสามารถ ร้อยละ 30.4 ในขณะที่บิดาที่ไม่ต้องการบุตรเพิ่มจะต้องการให้บุตรเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาขึ้นไป ร้อยละ 48.5 และต้องการให้บุตรเรียนตามความสามารถ ร้อยละ 29.4 ทั้งนี้จะเป็นเพราะคนในเมืองนั้นส่วนใหญ่จะมีบุตรตามความสามารถที่จะเลี้ยงดูเท่านั้น

ส่วนบิดาที่อาศัยในเขตชนบท พบว่า บิดาที่ไม่ต้องการบุตรเพิ่มจะมีความมั่งหวังให้บุตรเรียนในระดับสูงกว่าบิดาที่ต้องการบุตรเพิ่มเพียงเล็กน้อย กล่าวคือ บิดาที่ต้องการบุตรเพิ่มจะต้องการให้บุตรเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาขึ้นไป ร้อยละ 24.5 ขณะที่บิดาที่ไม่ต้องการบุตรเพิ่มจะมั่งหวังให้บุตรเรียนในระดับนี้ ร้อยละ 29.7 และบิดาที่ต้องการบุตรเพิ่มจะมั่งหวังให้บุตรเรียนในระดับต่ำในอัตราส่วนร้อยละที่สูงกว่าบิดาที่ไม่ต้องการบุตรเพิ่ม คือ บิดาที่ต้องการบุตรเพิ่มต้องการให้บุตรเรียนจบชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 67.3 และบิดาที่ไม่ต้องการบุตรเพิ่มจะต้องการให้บุตรเรียนระดับนี้ ร้อยละ

จะเห็นได้ว่าความต้องการบุตรเพิ่มจะเข้ามามีอิทธิพลต่อความมุ่งหวังของบิดา ในเรื่องการศึกษาของบุตร โดยเฉพาะในเขตชนบทบิดาที่ไม่ต้องการบุตรเพิ่มจะมีความมุ่งหวังให้บุตร เรียนในระดับสูงมากกว่าบิดาที่ต้องการบุตรเพิ่มและบิดาทั้งที่ต้องการบุตรเพิ่มและไม่ต้องการบุตรเพิ่มในเขตเมืองจะมีความมุ่งหวังให้บุตรศึกษาสูงกว่าบิดาที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท

4. การย้ายถิ่น

การย้ายถิ่นเป็นปัจจัยทางประชากรที่สำคัญประการหนึ่ง ซึ่งนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาดังความมุ่งหวังของบิดาเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรในเขตเมืองและเขตชนบท ทั้งนี้เพราะจากผลของการศึกษาที่มีผู้เคยศึกษาไว้แล้วพบว่า ครอบครัวที่มีการย้ายถิ่น 3 ครั้งขึ้นไป มีความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรสูงกว่าผู้ที่เคยย้ายถิ่นมาแล้ว 1 - 2 ครั้ง ซึ่งจะเห็นได้ว่าประสมการณ์ของการย้ายถิ่นทำให้ความคิดของคนเปลี่ยนแปลงไป จากข้อเท็จจริงที่ว่า การย้ายถิ่นทำให้ได้พบเห็นสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ นอกเหนือไปจากถิ่นที่อยู่เดิมและเป็นที่น่าสนใจว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองเป็นจำนวนมาก เป็นผู้ย้ายถิ่นมาจากชนบท² ซึ่งสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคมแตกต่างกัน ดังนั้นบิดาในเขตเมืองและเขตชนบท น่าจะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันด้วย จึงทำให้เราสนใจที่จะศึกษาดูว่า บิดาที่มีประสมการณ์ในการย้ายถิ่นในจำนวนครั้งที่เท่ากัน แต่อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมทางสังคมที่แตกต่างกัน คือ เขตเมืองและเขตชนบท จะมีความมุ่งหวังในเรื่องการศึกษาของบุตรเหมือนกันหรือต่างกันประการใด

¹ นาวาอากาศโท นกอด คุณประวดี, "ความมุ่งหวังของบิดามารดาในเขตชนบทไทยเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทตามมติตติ แขนกวิชาสังคม บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517), หน้า 35.

² Visid Prachaubmoh, et all, The Rural and Urban Population of Thailand : Comparative Profiles, Research Report No 8, p.23.

จากตารางที่ 9 เมื่อพิจารณาตามเขตที่อยู่อาศัย พบว่า บิดาที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองจะมีความมุ่งหวังให้บุตร เรียนในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปในอัตราส่วนรอยที่สูงกว่าบิดาที่อาศัยในเขตชนบท กล่าวคือ บิดาที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองที่ไม่เคยย้ายถิ่นเลยจะมีความมุ่งหวังให้บุตร เรียนในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป ร้อยละ 55.4 มุ่งหวังให้บุตรเรียนเท่าที่สามารถ ร้อยละ 27.3 และต้องการให้บุตรเรียนในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 5.0 เท่านั้น ขณะที่บิดาที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทและไม่เคยย้ายถิ่นเลยจะมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป ร้อยละ 26.1 มุ่งหวังให้บุตรเรียนเท่าที่สามารถ ร้อยละ 6.5 และมีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับประถมศึกษาถึงร้อยละ 62.8 ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะว่าเขตเมืองเป็นศูนย์กลางของสถานศึกษาและวิทยาการต่าง ๆ ความเจริญทางด้านวัตถุและวัฒนธรรมเริ่มจากเขตเมือง คนที่ไม่เคยย้ายถิ่นเลยแต่อาศัยอยู่ในเขตที่มีความเจริญเช่นนี้ ย่อมได้รับความรู้ความก้าวหน้าจากสิ่งแวดล้อม ขณะเดียวกันในเขตชนบทซึ่งก็มักห่างไกลจากความเจริญต่าง ๆ การขาดแคลนแหล่งความรู้ เช่น ขาดแคลนโรงเรียน ครูผู้สอน ก็ทำให้คนในชนบทที่ไม่เคยย้ายถิ่นเลย ได้พบเห็นแต่สิ่งจำเจเช่นนี้ ทำให้ความคิดไม่กว้างขวางเท่าคนในเขตเมือง สำหรับบิดาที่ย้ายถิ่น 1 ครั้ง ที่อาศัยในเขตเมืองจะมีความมุ่งหวังให้บุตรศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ร้อย 41.1 มุ่งหวังให้บุตรเรียนเท่าที่สามารถร้อยละ 29.7 และมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับประถมศึกษาเพียงร้อยละ 5.9 ในขณะที่บิดาในเขตชนบทมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 28.6 มุ่งหวังให้บุตรเรียนเท่าที่สามารถ ร้อยละ 7.6 และมุ่งหวังให้บุตรเรียนระดับประถมศึกษาถึงร้อยละ 61.3 และเช่นเดียวกับบิดาที่มีการย้ายถิ่น 2 ครั้งในเขตเมืองจะมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 42.9 เรียนเท่าที่สามารถ ร้อยละ 29.7 และเรียนแค่ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 11.0 ขณะที่บิดาที่มีการย้ายถิ่น 2 ครั้งในเขตชนบท มุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 27.1 และมุ่งหวังให้บุตรเรียนระดับประถมศึกษา ร้อยละ 50.0 มีเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่ต้องการให้บุตรเรียนเท่าที่สามารถ ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะบิดาที่อยู่ในเขตเมืองอาจเป็นการย้ายถิ่นข้ามเขตอำเภอ ซึ่งก็ยังอาศัยอยู่ในเมืองอยู่นั่นเอง แต่ขณะที่บิดาในเขตชนบทก็อาจเป็นการย้ายที่อยู่แต่ก็เป็นการอยู่ในเขตชนบทนั่นเอง

ตารางที่ 9 อัตราส่วนร้อยละของความมุ่งหวังของบิดาเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร จำแนกตามจำนวนครั้งของการย้ายถิ่น

จำนวนครั้งของการย้ายถิ่น	ความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร					รวม
	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาขึ้นไป	เท่าที่สามารถ	อื่น ๆ	ไม่ทราบไม่ตอบ	
<u>เขตเมือง</u>						
ไม่เคยย้ายถิ่น	5.0	55.4	27.3	10.7	*ก	22.9 (121)
ย้าย 1 ครั้ง	5.9	41.1	29.7	20.0	3.2	35.0 (185)
ย้าย 2 ครั้ง	11.0	42.9	29.7	14.3	*ก	17.2 (91)
ย้าย 3 ครั้ง	5.3	48.9	30.5	13.0	*ก	24.8 (131)
รวม	6.4 (34)	46.6 (246)	29.3 (155)	15.2 (80)	2.5 (13)	100.0 (528)
<u>เขตชนบท</u>						
ไม่เคยย้ายถิ่น	62.8	26.1	6.5	3.3	*ก	44.0 (153)
ย้าย 1 ครั้ง	61.3	28.6	7.6	*ก	*ก	34.2 (119)
ย้าย 2 ครั้ง	50.0	27.1	8.3	10.4	*ก	13.8 (48)
ย้าย 3 ครั้งขึ้นไป	28.5	42.9	*ก	21.4	*ก	8.0 (28)
รวม	57.8 (201)	28.4 (99)	6.9 (24)	5.2 (18)	1.7 (6)	100.0 (348)

*ก = ตัวอย่างมีน้อยกว่า 5 ราย

สำหรับบิดาที่อาศัยในเขตเมืองและการย้ายถิ่น 3 ครั้งขึ้นไป มีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนถึงระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป ร้อยละ 48.9 ขณะที่บิดาในเขตชนบทมีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับนี้ ร้อยละ 42.9 ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะการย้ายถิ่นบ่อยครั้งจะทำให้โดยพบเห็นสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ อยู่เสมอทำให้ความคลั่งกาวหนาขึ้น แต่ในเขตเมืองบิดาที่ย้ายถิ่น 3 ครั้งแล้วมาอาศัยอยู่ในเขตเมือง ใ้รับค่านิยมของคนในเมืองที่นิยมส่งบุตรให้เรียนสูง ๆ เพื่อความอยู่รอดในสังคมที่มีการแข่งขันกัน ขณะที่บิดาในเขตชนบทเคยย้ายถิ่นหลาย ๆ ครั้ง แต่อยู่ในเขตชนบทที่มีการแข่งขันทางคานอาชีพน้อย ความคิดของบิดาในเขตชนบทจึงมักไม่กว้างขวางเท่าบิดาที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง และก็มีบิดาบางส่วนในเขตชนบท คือ ร้อยละ 28.5 ที่ต้องการให้บุตรเรียนระดับประถมศึกษา ขณะที่บิดาในเขตเมือง ร้อยละ 5.3 เท่านั้นที่ต้องการให้บุตรเรียนระดับนี้

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า บิดาที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองที่เคยย้ายถิ่นจะมีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนสูงกว่าบิดาในเขตชนบทที่เคยย้ายถิ่นในจำนวนครั้งที่เท่ากัน

เมื่อพิจารณาประสบการณ์ในการย้ายถิ่นของบิดาในเขตเปรียบเทียบนี้ พบว่า ในเขตเมือง บิดาที่เคยย้ายถิ่นจะมีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษาในอัตราส่วนร้อยละเพิ่มขึ้นตามจำนวนครั้งของการย้ายถิ่น กล่าวคือ บิดาที่เคยย้ายถิ่น 1 ครั้ง มีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป ร้อยละ 41.1 ในขณะที่บิดาที่ย้ายถิ่น 3 ครั้ง จะมุ่งหวังให้บุตรเรียนระดับนี้ ร้อยละ 48.9 แต่มีข้อยกเว้นประการหนึ่งคือ บิดาที่ไม่เคยย้ายถิ่นเลยกลับมีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปถึงร้อยละ 55.4 ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะข้อมูลที่รวบรวมคำตอบของบิดาที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งกรุงเทพมหานครจะเป็นศูนย์กลางของความเจริญต่าง ๆ ซึ่งบิดาที่ไม่เคยย้ายถิ่นเลยกลับได้รับความรู้ความเจริญต่าง ๆ มากกว่าคนอื่น ทำให้ความมุ่งหวังในเรื่องการศึกษาของบุตรมีอัตราส่วนร้อยละสูงกว่าบิดาที่เคยย้ายถิ่น

ส่วนในเขตชนบท แม้บิดาส่วนใหญ่จะมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับประถมศึกษา แต่ก็พบว่า ความมุ่งหวังของบิดาจะสัมพันธ์กับประสบการณ์ในการย้ายถิ่นมากพอสมควร กล่าวคือ ยิ่งบิดามีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นมากครั้งขึ้นก็ยิ่งมีความมุ่งหวังให้บุตรเรียน

ในระดับมัธยมศึกษาจะสูงขึ้นตามจำนวนครั้งของการย้ายถิ่นด้วย กล่าวคือ หัวหน้าครัวเรือนที่ไม่เคยย้ายถิ่นเลยจะมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 62.8 และจะลดเหลือ ร้อยละ 28.5 สำหรับบิดาที่เคยย้ายถิ่น 3 ครั้งขึ้นไปที่จะมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษาถึง ร้อยละ 42.9 ทั้งนี้จะเป็นเพราะบิดาที่เคยย้ายถิ่นบ่อยครั้งจะได้รับความรู้และประสบการณ์จากการย้ายถิ่นที่เฝ้ามองเห็นสิ่งแปลก ๆ จากที่ ๆ ตนไปอยู่ จึงมุ่งหวังให้บุตรได้ศึกษาในระดับสูงด้วย

จากตัวเลขที่ได้มาพอสรุปได้ว่า ประสบการณ์ในการย้ายถิ่นมีอิทธิพลต่อความมุ่งหวังของบิดาในเขตชนบทเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาของบุตรมากกว่าบิดาในเขตเมือง ทั้งนี้จะเนื่องมาจากการย้ายถิ่นของบิดาในเขตชนบทเป็นการย้ายถิ่นจากชนบทเข้าสู่เมือง ซึ่งมีสภาพความเป็นอยู่แตกต่างกันมากทำให้ผู้ย้ายถิ่นได้รับความรู้และสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ก่อให้เกิดแนวความคิดใหม่ ๆ ด้วย

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย